

## POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

(vypracovává oponent práce)

<b>Studentka:</b>	<b>Bc. Alžběta Moravová</b>
<b>Studijní program:</b>	M7503 Učitelství pro základní školy
<b>Studijní obor:</b>	Učitelství hudební výchovy a výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základní školy
<b>Téma diplomové práce:</b>	<b>Obsah výuky hudební výchovy na 2. stupni ZŠ od roku 1948 do současnosti</b>
<b>Vedoucí práce:</b>	Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.
<b>Oponent práce:</b>	Doc. Mgr. Vít Aschenbrenner, Ph.D.
<b>Akademický rok:</b>	2022-2023

Diplomantka Bc. Alžběta Moravová předkládá k obhajobě text diplomové práce věnovaný obsahu hudební výchovy na 2. stupni ZŠ od roku 1948 do současnosti s navazujícím výzkumem současného stavu.

### Koncepce práce a její struktura:

Text je přehledně rozčleněn do tří kapitol a dalších podkapitol, formálně zcela odpovídajících struktuře absolventských prací. První kapitola sleduje vývoj předmětu hudební výchova v českém školství od roku 1948 až do současnosti. Druhá se pak podrobněji zaměřuje na současný stav na základě aktuálních dokumentů RVP a ŠVP včetně (pokračování) instituce tzv. vzdělávacích koncertů v aktuálních podmínkách. Třetí kapitola prezentuje autorčin výzkum mezi žáky a učiteli hudební výchovy na 2. stupni ZŠ v České republice zaměřený na náplň tohoto předmětu a reálnou podobu průběhu jeho výuky včetně potřebné zpětné reflexe obou entit.

### Obsahová stránka:

Z hlediska obsahové náplně text vykazuje poměrně vážné nedostatky. První historicky zaměřená kapitola je členěna na etapy let 1948–1953 (aniž by ve struktuře textu bylo zmíněno, že autorka si stručně všímá již prvních poválečných let (viz s. 1)), 1953–1960, 1960–1990 a 1990–2005. Všechny periodizační mezníky s výjimkou roku 1953 jsou poměrně solidně vyargumentovány. I když autorčin cíl poskytnout ucelený obraz jednotlivých epoch se podařilo relativně naplnit, dojem ze čtení textu této kapitoly je rozpačitý. V první řadě zde nalezneme minimum odkazů na informační zdroje ve formě poznámek pod čarou s údaji na konkrétní čísla stránek. V úvodu se dozvídáme, že autorka v této kapitole čerpala z publikací od Františka Lýska, Vladimíra Gregora a Tibora Sedlického (s. III), to však nestačí a informace v textu tak zbytečně ztrácejí na důvěryhodnosti. Problematická je také práce s citacemi. Namísto aby podpořily obsahová sdělení v textu, způsob jejich užití spíše rozbíjí jeho homogenitu. Většinou se jedná o rozsáhlejší textové

pasáže o velikosti minimálně jednoho odstavce (zasloužilo by si zde aplikovat jejich optické vyčlenění z vlastního textu například pomocí odsazení apod.) Na s. 2 autorka například cituje dokument Ministerstva školství z roku 1948, který vlastně není souvislým textem, ale heslovým soupisem cílů nových osnov. Toto by se dalo ocitovat formulačně jemněji a hlavně s patřičným komentářem, který zde postrádáme. Podobně nakládá autorka s citací výpovědi Vladimíra Poše o zavádění Orffova Schulwerku do výuky hudební výchovy. Téměř jednostránková citace (s. 4n) mající značný pramenný význam, by si spíše zasloužila umístění do příloh a zde pouze ocitovat několik relevantních pasáží/termínů apod., opět s patřičným komentářem. Podobně lze vnímat také další citace v tomto textu (srv. s. 8n, do značné míry i s. 7).

S extenzivním zařazováním citací kontrastují některé nedotažené pasáže textu. Zde chybějící informace jsou přitom pro profilaci podoby české hudební výchovy klíčové. Na s. 4 je například uvedeno, že na tvorbě učebnic se v období po roce 1953 podíleli tehdejší významní čeští skladatelé jako P. Eben, I. Hurník a V. Kalabis. Jakým způsobem se tak dělo a konkrétně jaký byl jejich přínos, zde uvedeno není, a to včetně citací konkrétních učebních pomůcek. Podobně postrádáme pro české prostředí naprosto zásadní podíl osobností P. Ebena, I. Hurníka a L. Daniela na adaptaci Orffova Schulwerku pro české prostředí, o to více, že jeho koncepční význam překračuje český regionální kontext (s. 5).

V souvislosti s historickou kapitolou není zřejmý smysl zařazení kapitoly *1.2.1 Estetická výchova* (s. 6). V krátké kapitole není nijak zdůvodněn a ani z textu – krom definice a pojednání o významné esteticko-výchovné české tradici – nevyplývá.

V druhé kapitole dochází ke značným narušením homogenity textu díky začleňování rozsáhlých citací jednotlivých dokumentů (RVP, ŠVP). V principu se jedná o podobný postup jako v případě citací v první kapitole. Namísto přetištění obsahu RVP pro 2. stupeň ZŠ (s. 13–15) bych ocenil jeho zevrubnou analýzu a komparaci s dokumenty předchozích epoch, přičemž samotný text dokumentu by byl zařazen do příloh. Podobně tak text ŠVP (9. ročník ZŠ Kasejovice, zde s. 16–18) by zasloužil podrobnou analýzu a srovnání se zněním RVP apod. Namísto toho text práce zcela rozbíje překopírovaná tabulka zabírající tři strany.

Velmi zajímavá je podkapitola 2.3.1 věnovaná současné nabídce výchovných koncertů pro ZŠ, pocházející od jednotlivých profesionálních orchestrů a jiných uskupení. Autorka si všímá těchto nabídek u České filharmonie, Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín aj. Opět je zde preferovanou formou prezentace těchto koncertů bezpracné vykopírování jejich anotací z on-line prostředí. Navíc – a to z textu přímo nevyplývá – se patrně jedná o nahodilý výběr. Například Česká filharmonie, u níž je zmíněn pouze jediný takovýto projekt *Dopoledne s filharmoniky – Hudba v base!* (s. 20), plánuje v rámci *vzdělávacích programů pro školy* na sezónu 2023/24 osmnáct (!) takovýchto koncertů.<sup>1</sup> Informace o existenci podobných programů Symfonického orchestru hl. Města Prahy [FOK] (s. 22) pak není doplněn o odkaz na zdroj těchto informací.

Praktická část představuje v rámci celé práce nejhodnotnější úsek. Přináší velmi zajímavé informace získané ze širokého okruhu respondentů napříč mnoha kraji ČR (279 žáků 2. stupně ZŠ a 58 učitelů hudební výchovy). Autorka nicméně bojuje s tím, jak některé získané informace analyzovat a především interpretovat. Zejména některá potěšující zjištění prakticky nebere v potaz. Například z grafu č. 7 (s. 33) vydedukovala, že *žádný velký význam pro žáky základních škol hudba nemá*, aby čtenáře hned na další stránce konfrontovala se zjištěním, že aktivně se mimo školu věnuje hudbě 47% žáků (graf č. 8; v textu to autorka napsala přesně obráceně, než je

---

1 Srv. <https://www.ceskafilharmonie.cz/media/lzqjqzqw/vzdelavaci-porady-katalog-128-sezona.pdf>

uvedeno v grafu), tzn. *navštěvuje ZUŠ, kde se učí hrát na různé hudební nástroje, či navštěvuje hodiny zpěvu* (s. 34). Nevím, jak ještě více lze u žáků 2. stupně prezentovat význam hudby v jejich systému hodnot. Podobně tak následující graf č. 9 uvádí, že více než 55% žáků přijde hodina hudební výchovy důležitá...

Podobně je tomu v případě učitelů hudební výchovy. Autorka v jedné z hypotéz předpokládá u učitelů nedostatečné vzdělání k výuce tohoto předmětu (tzn. absolvování pedagogické fakulty patřičného zaměření; s. 24). I když je konfrontována s optimistickým výsledkem, kdy celých 60% učitelů toto vzdělání má (graf 13, s. 37), stále si zarputile stojí na svém a popírá tak výsledky vlastního výzkumu (s. 42). Podobně tak si počíná v otázce vybavenosti škol moderními pomůckami pro výuku hudební výchovy: přestože je 60% učitelů v tomto ohledu spokojeno (graf 16, s. 40), dozvídáme se nakonec, že *vybavenost škol je jedním z největších problémů hudební výchovy na druhém stupni* (s. 44). A takto by se dalo pokračovat (vnímání postavení tohoto předmětu v rámci celkového portfolia etc.).

### **Jazyková stránka:**

Autorka je schopna ve svém písemném projevu formulovat problematiku zvoleného tématu. V mnoha případech se jí však jazyková materie a její sémantika stávají osudnými, např. *v této kapitole budu vycházet především z literatur* (s. III); *zákon (...) byl typický marxismem a leninismem* (s. 1) apod. Text je plný gramatických chyb. Zde jen namátkou některé „zajímavější“: *Orffův instrumentář* (s. 1 v závěru); *mol* (ve smyslu tónorodu, nikoliv šatního hmyzu, s. 1 – opakovaně) aj.

### **Formální stránka:**

Předkládaná práce splňuje z kvantitativního hlediska formální požadavky. Jednotlivé kapitoly jsou přehledně číslovány, práce je vybavena poznámkovým aparátem, seznamem použité literatury a elektronických zdrojů, stejně jako českým a anglickým resumé, nechybí příloha. U (nečetných) citací zdrojů v textu je důsledně užíváno duplicitní odkazování – krom v poznámce pod čarou je odkaz uveden také v závorce za textem. S tímto paralelismem jsem se ještě nesetkal. *Seznam zdrojů* na konci práce nepřipustně kombinuje tištěnou literaturu a on-line zdroje. Bibliografické citace neodpovídají závazným normám (ČSN ISO 690:2022).

### **Hodnocení:**

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem práci nedoporučuji k obhajobě a navrhuji text k přepracování

V Plzni 28.8.2023

.....  
doc. Mgr. Vít Aschenbrenner, Ph.D.